

เหตุผลของการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*

Reasons for Entering a Student Club as a Member at Faculty of Education, Burapha University

นราศักดิ์ กล่ำสี**

ดร.ศญาญ ชีระวิชิตระกุล***

ดร.ผลาดร สุวรรณโพธิ์****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุผลของการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำมาหาแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา การเก็บข้อมูลใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสำรวจข้อมูลจากนิสิตสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 33 คน และเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มแรกจำนวน 13 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ที่มีประสบการณ์ด้านงานกิจกรรมนิสิต ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และเคยเป็นนักกิจกรรมตอนสมัยเป็นนักเรียน/นิสิต มาก่อน จำนวน 9 คน กรอบแนวคิดในการวิจัยคือ ทฤษฎีที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจ เหตุผลการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทฤษฎีการเสริมแรง และแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีจำนวน 6 ปัจจัย เรียงตามลำดับความสำคัญของข้อค้นพบ ได้แก่ ปัจจัยจากความชอบส่วนตัว ปัจจัยจากบุคคลอ้างอิง ปัจจัยด้านผลประโยชน์จากการทำกิจกรรม ปัจจัยอื่น ๆ ปัจจัยด้านจิตอาสา และปัจจัยด้านแรงเสริมจากคณะศึกษาศาสตร์ ตามลำดับ

2. แนวทางการเสริมแรงให้นิสิตในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สรุปได้เป็น 3 แนวทาง ดังนี้ 1) แนวทางการเสริมแรงเพื่อสรรหานิสิตเข้ามาเป็นนักกิจกรรม มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การให้โควตานักเรียนกิจกรรมเด่น และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก 2) แนวทางเสริมแรงแก่นิสิตระหว่างเป็นนักกิจกรรม มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การสร้างกิจกรรม การสร้างความตระหนักให้เกิดความภาคภูมิใจ และการปรับโครงสร้างองค์กรสโมสรนิสิต 3) แนวทางการเสริมแรงหลังการทำกิจกรรมแก่นิสิตที่เสร็จสิ้นกิจกรรมไปแล้ว มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การมอบรางวัล และการสร้างกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์แก่ศิษย์เก่า นักกิจกรรม

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำสำคัญ: เหตุผลการตัดสินใจ/สโมสรมนิต/คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purpose of this research study was to focus on the reasons for the decision making to be a member at the students club at the faculty of Education, Burapha University and the ways to promote the students to make the decision to be a member there.

Data collection in this research was an in depth interview with 13 participants who was chosen from a population of 33. The participants were purposefully selected and using a focus group discussion with nine experts who had experience with the students club of more than five years and who were activists when they were studied in the university.

The framework of this research study was the theory behind the reasons to decide to be a member of the students club of the faculty of Education, Burapha University and the theory behind what motivated the students to make a decision to be a member at students club of faculty of Education, Burapha University.

Research findings were;

1. There were six factors which were the the reasons for making the decision to be a member of the students club of faculty of Education, Burapha University: references, fondness, benefit from joining the activity, voluntariness, faculty promoting and other factors.

2. There are three main reasons why the students made the decision to be a member of the students club at the faculty of Education, Burapha University: 1) appealing to the students to find participants by public relations and filling the application form, 2) encouraging the students while they joined by creating the activities to build awareness and structure within the organisation, and 3) appealing to the students by giving a reward to those who are successful.

Keywords: Reasons for Decision Making/ Student club/ Education Faculty, Burapha University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีนโยบายในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามอัตลักษณ์ของคณะศึกษาศาสตร์ได้แก่ วิชาการเป็นเลิศ ประเสริฐน้ำใจ วินัยชั้นครู ดูแลสุขภาพซึ่งนิสิตทุกคนจะต้องฝึกฝนในเรื่องของวิชาความรู้อย่างมีคุณภาพ แต่อีกสิ่งหนึ่งที่นิสิตพึงมีควบคู่กับความรู้ทางวิชาการด้วยนั้น คือ การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่อยู่นอกห้องเรียน ที่มีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคต ซึ่งหาได้จากการทำกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกรั้วมหาวิทยาลัย

ซึ่งการจัดกิจกรรมเป็นภาระงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีฝ่ายพัฒนานิสิตเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมแต่ครั้งนั้นต้องมีการวางแผน การเตรียมการ จำเป็นต้องให้ทรัพยากรบุคลากรจำนวนมาก และด้วยการะงานที่มากของฝ่ายพัฒนานิสิต จึงมีกลุ่มนิสิตที่เรียกว่า "สโมสรมนิต" เพื่อช่วยทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ และเป็นบุคลากรที่สำคัญในการดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งสโมสรมนิตคณะศึกษาศาสตร์เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายพัฒนานิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่

ในการเป็นผู้ช่วยจัดกิจกรรม และเป็นบุคลากรที่สำคัญ ในการปฏิบัติหน้าที่ในหลาย ๆ ส่วนของการจัดกิจกรรม แต่ละครั้ง เพื่อให้งานกิจกรรม หรือโครงการที่จัดสำเร็จ ลุล่วง และมีคุณภาพ

แต่เนื่องด้วยในปัจจุบัน ด้วยสภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนไป จำนวนนิสิตของคณะศึกษาศาสตร์มีจำนวน เพิ่มขึ้น แต่อัตราของนิสิตที่เข้ามาเป็นผู้นำในการทำ กิจกรรมกลับมีจำนวนลดลงเป็นอย่างมาก ซึ่งในช่วงระยะเวลา 3-5 ปีที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2553 - 2555) พบว่า นิสิตที่มีความประสงค์เข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกสโมสร นิสิตมีสัดส่วนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนิสิตทั้งหมด ในคณะศึกษาศาสตร์ บางส่วนก็เข้ามาปฏิบัติงานได้ไม่นานก็ลาออกก่อนครบวาระ จึงมีคำถามตามมาว่าเหตุ ใดนิสิตที่มีจิตอาสาเข้ามาทำหน้าที่สโมสรนิสิตกลุ่มนี้จึงมี จำนวนน้อยลงมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนของนิสิตทั้งหมด ในคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งนิสิตกลุ่มที่เข้ามาเป็นสมาชิก ของสโมสรนิสิต เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลืองาน กิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ และยังคงสังเกตเห็นความ

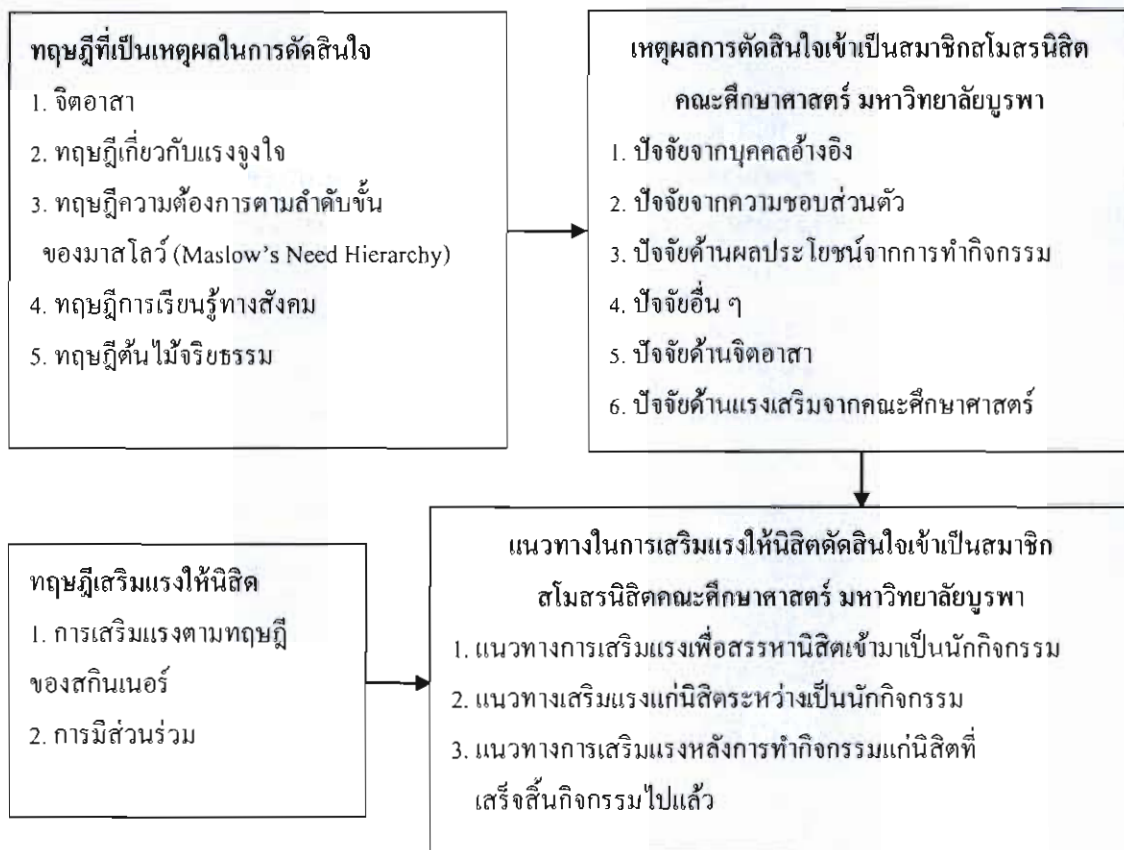
สำคัญของการทำกิจกรรม มีความเสียสละในการทำงาน เพื่อส่วนรวม ด้วยความเต็มใจ ด้วยจิตอาสา เช่นกัน

จากปัญหาดังกล่าว มีความสำคัญต่อการทำ กิจกรรมของนิสิต โดยเฉพาะการตัดสินใจเข้ามาเป็น สมาชิกสโมสรนิสิต เพื่อเป็นข้อมูล ในการหาแนวทาง ในการจูงใจให้นิสิตในคณะศึกษาศาสตร์ เล็งเห็นความ สำคัญของการทำกิจกรรม การเสียสละเพื่อส่วนรวม การ มีจิตสาธารณะซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลมาปรับใช้ เพื่อ พัฒนาการจัดกิจกรรมของสโมสรนิสิต และพัฒนางาน กิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเหตุผลของการตัดสินใจเข้าเป็น สมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิต ตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาเหตุผลการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

1. การสำรวจ(Survey) เหตุผลการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามปลายเปิดการสำรวจเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพากลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 33 คน โดยใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) นิสิตที่เป็นอนุกรรมการสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 8 คน 2) นิสิตที่เป็นคณะกรรมการสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 2-5 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 20 คน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เคยเป็นอดีตกรรมการสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ในปีการศึกษา 2552 - 2556 จำนวน 5 คน ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน - 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นประเด็นหลักตามข้อค้นพบ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เหตุผลการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับ เหตุผลการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 13 คน โดยใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) นิสิตที่เป็นอนุกรรมการสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 คน

2) นิสิตที่เป็นคณะกรรมการสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 2-5 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 8 คน

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เคยเป็นอดีตกรรมการสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ในปีการศึกษา 2552 - 2556 จำนวน 2 คน

ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2557 - 30 มกราคม พ.ศ. 2558 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นประเด็นหลักตาม ข้อค้นพบและนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเป็นเชิงพรรณนา

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการเสริมแรงให้นิสิตตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในประเด็นการหาแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับการหาแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้มีประสบการณ์ด้านงานกิจกรรมนิสิต จำนวน 9 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ 1) ดำรงตำแหน่ง หรือมีประสบการณ์ทางด้านงานกิจกรรมนิสิต ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป หรือ 2)เคยเป็นนักกิจกรรมสมัยที่กำลังศึกษา ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน - 30 เมษายน พ.ศ. 2558 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นประเด็นหลักตามข้อค้นพบและนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเป็นเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สรุปปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีจำนวน 6 ปัจจัย เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ปัจจัยในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	ความถี่	อันดับ
1. ปัจจัยจากความชอบส่วนตัว	22	1
2. ปัจจัยจากบุคคลอ้างอิง	20	2
3. ปัจจัยด้านผลประโยชน์จากการทำกิจกรรม	16	3
4. ปัจจัยอื่น ๆ	14	4
5. ปัจจัยด้านจิตอาสา	10	5
6. ปัจจัยด้านแรงเสริมจากคณะศึกษาศาสตร์	1	6

จากตารางที่ 1 สรุปปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียงอันดับตามข้อค้นพบจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

1. ปัจจัยจากความชอบส่วนตัว สรุปได้ว่า ปัจจัยจากความชอบส่วนตัว ที่มีผลทำให้นิสิตตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่การเป็นนักกิจกรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยเรียนมัธยมความชื่นชอบในการทำกิจกรรม การหากิจกรรมทำเพื่อไม่ให้ตนเองว่าง และความต้องการจัดกิจกรรมให้รุ่นน้อง

2. ปัจจัยจากบุคคลอ้างอิง สรุปได้ว่า ปัจจัยจากบุคคลอ้างอิง มีผลทำให้นิสิตเกิดแรงบันดาลใจในการตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาได้แก่ การได้รับแรงบันดาลใจจากรุ่นพี่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากครอบครัวปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน และการได้รับแรงบันดาลใจจากครู

3. ปัจจัยด้านผลประโยชน์จากการทำกิจกรรม สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผลประโยชน์จากการทำกิจกรรม ที่เป็นเหตุผลทำให้นิสิตตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ แรงจูงใจจากสิ่งที่ตนชื่นชอบความต้องการหาประสบการณ์ให้กับตนเองการต้องการนำความรู้และประสบการณ์มาปฏิบัติให้กับผู้อื่นโดยผ่านการทำกิจกรรม และความต้องการทำกิจกรรมเพื่อหาเพื่อน

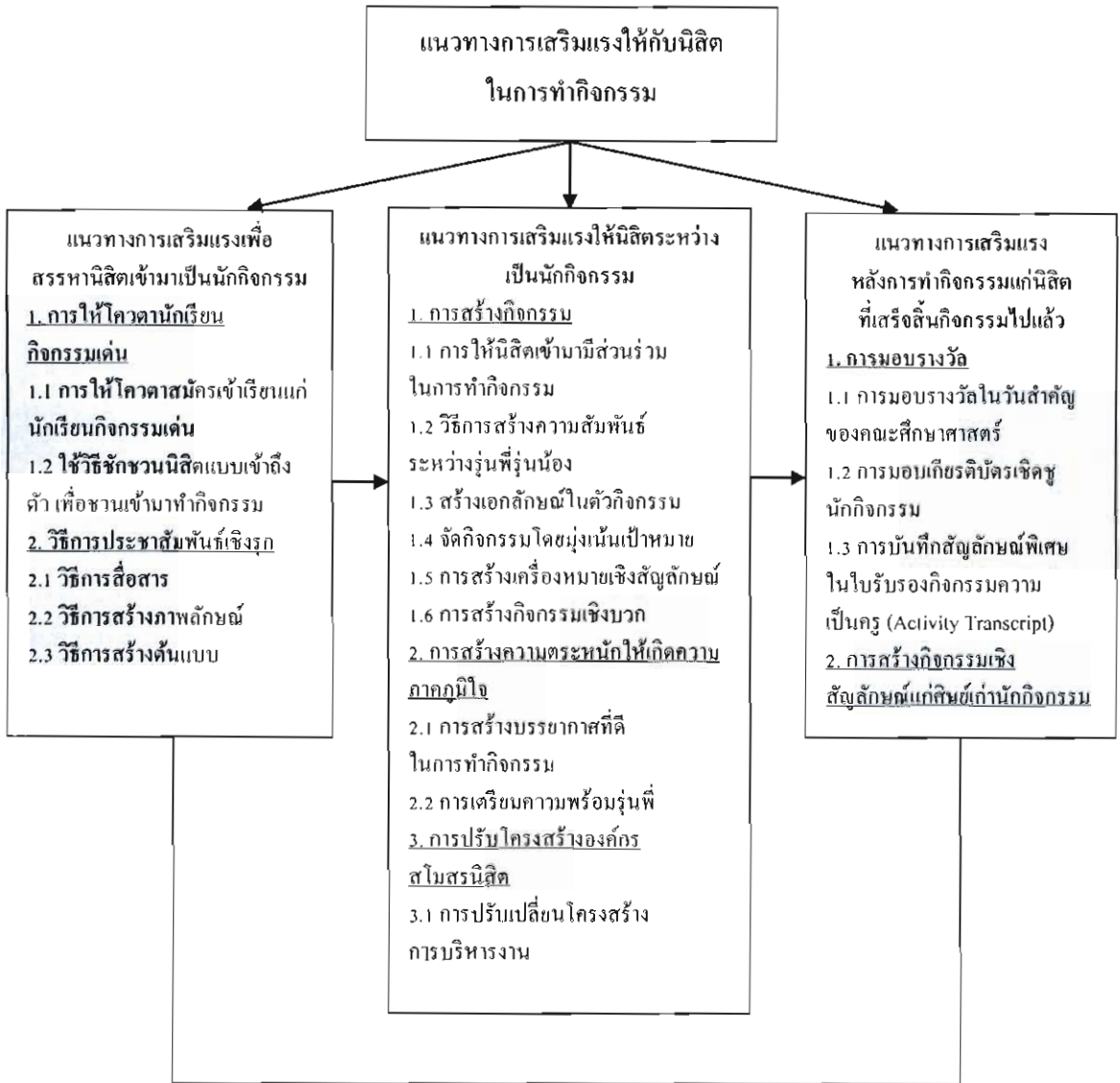
4. ปัจจัยอื่น ๆ สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากตัวนิสิตเอง ที่เป็นเหตุผลที่ทำให้นิสิตตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้แก่ ปัจจัยจากกิจกรรมรับน้อง การต้องการการยอมรับ ปัจจัยด้านทัศนคติต่อรุ่นพี่ การเข้ามาโดยตำแหน่งประธานชั้นปี ปัจจัยเรื่องการเมือง และการต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำกิจกรรม

5. ปัจจัยด้านจิตอาสา สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านจิตอาสา ที่เป็นเหตุผลทำให้นิสิตตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ การอาสาเข้ามาทำกิจกรรม และการอาสาเป็นตัวแทนของสาขาวิชาในการทำกิจกรรม

6. ปัจจัยด้านแรงเสริมจากคณะศึกษาศาสตร์ สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านแรงเสริมจากคณะศึกษาศาสตร์ ที่เป็นเหตุผลที่ทำให้นิสิตตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ทุนการศึกษา

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิจัย แนวทางการเสริมแรงให้นิสิตในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางในการเสริมแรงให้กับนิสิตในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สรุปได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ภาพที่ 2 สรุปแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จากภาพที่ 2 สรุปได้ว่า แนวทางในการเสริมแรงให้กับนิสิตในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สรุปได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. **แนวทางการเสริมแรงเพื่อสรรหานิสิตเข้ามาเป็นนักรักกิจกรรม** สรุปได้ว่า วิธีการที่ใช้เป็นแนวทางในการเสริมแรงเพื่อสรรหานิสิตเพื่อเข้ามาทำกิจกรรม เป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ การให้โควตานักเรียนกิจกรรมเด่น และวิธีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

2. **แนวทางเสริมแรงแก่นิสิตระหว่างเป็นนักรักกิจกรรม** สรุปได้ว่า วิธีการที่ใช้เป็นแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตระหว่างทำกิจกรรม สโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ การสร้างกิจกรรม วิธีการสร้างความ

ตระหนักให้เกิดความภาคภูมิใจ และการปรับโครงสร้างองค์กรสโมสรมนิต

3. แนวทางการเสริมแรงแก่นิสิตที่ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม สรุปได้ว่า วิธีการที่ใช้เป็นแนวทางในการเสริมแรงให้นิสิตที่ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมสโมสรมนิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ การมอบรางวัล และการสร้างกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์แก่นักกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรมนิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า เหตุผลการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรมนิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลมาจาก ปัจจัยจากความชอบส่วนตัว ปัจจัยจากบุคคลอ้างอิงปัจจัยด้านผลประโยชน์จากการทำกิจกรรม ปัจจัยอื่น ๆ ปัจจัยด้านจิตอาสา และปัจจัยด้านแรงเสริมจากคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากการที่นิสิตตัดสินใจเข้ามาทำกิจกรรมนั้น ส่วนใหญ่เกิดมาจากเหตุผลของตนเอง อาจเกิดมาจากแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล เช่น การทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของตนเอง การได้รับแรงบันดาลใจจากบุคคลที่เป็นแบบอย่าง การหาประสบการณ์ต่าง ๆ พฤติกรรมที่เกิดจากจิตอาสา และสิ่งเร้าบางอย่าง ที่เป็นตัวกระตุ้นให้นิสิตเกิดทัศนคติต่อการทำกิจกรรม เช่น ปัจจัยจากกิจกรรมรับน้อง ปัจจัยเรื่องการเมือง ทักษะการศึกษ ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ อาจทำให้นิสิตเกิดทัศนคติ เกิดความคิด และเกิดพฤติกรรมความต้องการทำกิจกรรม โดยปัจจัยจากความชอบส่วนตัวเป็นเหตุผลอันดับ 1 ที่ทำให้นิสิตตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรมนิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีแรงจูงใจ ดังที่ปีเยนาต สรวิสูตร (2552, หน้า 15) ที่กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งเร้าหรือกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเป้าหมายอื่น ๆ ของบุคคลนั้น ซึ่งปัจจัยที่เกิดจากความชอบ

ส่วนตัวที่ทำให้นิสิตตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรมนิตนั้น จัดอยู่ในประเภทของแรงจูงใจภายใน สอดคล้องกับ Deci & Ryan (1985 อ้างถึงใน ปีเยนาต สรวิสูตร, 2552, หน้า 16) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivator) คือ สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ตนปรารถนา ได้แก่ ความสนใจพิเศษ (Special Interest) ความต้องการ (Needs) และเจตคติ (Attitude) อีกทั้งการได้รับแรงบันดาลใจจากบุคคลที่เป็นแบบอย่าง ก็เป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้นิสิตต้องการทำกิจกรรมเนื่องจากทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบตามต้นแบบเหล่านั้น ตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม สอดคล้องกับ Wikipedia (2552 อ้างถึงใน ปีเยนาต สรวิสูตร, 2552, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning View of Motivation) ให้ความสำคัญว่าแรงจูงใจเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเอกลักษณ์และการเลียนแบบ (Identification and Imitation) จากบุคคลที่ตนเองชื่นชม หรือคนที่มีชื่อเสียงในสังคมจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งตรงกับปัจจัยจากบุคคลอ้างอิง นอกจากนี้พฤติกรรมจิตอาสาในการทำกิจกรรมของนิสิต อาจเกิดมาจากสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกของนิสิต ความตระหนักในการเสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อผู้อื่น และสังคม มีความสอดคล้องกับทฤษฎีจิตอาสา ตามที่ ปีเยนาต สรวิสูตร (2552, หน้า 35) กล่าวว่า จิตอาสา หมายถึง บุคคลที่มีจิตที่พร้อมจะให้หรือเสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน และมาจากการพัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของนิสิต ที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ทางสังคม เกิดจิตสำนึก และแสดงพฤติกรรมที่ดีออกมา สอดคล้องตามหลักทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ดังที่ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) กล่าวว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะ 8 ด้าน กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ประสบการณ์ทางด้านสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อพัฒนาการทางจิตของบุคคล การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้มีความเข้าใจอารมณ์

ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นและสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้ เรียกว่า ความสามารถในการสวมบทบาท (Role Taking) ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมมาก ประสบการณ์จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวางลึกซึ้งมองเห็นและเข้าใจบทบาทของตนเองและของผู้อื่น ทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตในระดับสูงได้

2. อภิปรายผล แนวทางการเสริมแรงให้นิสัยในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.1 แนวทางการเสริมแรงเพื่อสรรหานิสิตเข้ามาเป็นนักกิจกรรม

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางการเสริมแรงเพื่อสรรหานิสิตเข้ามาทำกิจกรรมนั้น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การสร้างบุคลากรที่มีความสำคัญจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ โดยเน้นในเรื่องของการคัดเลือก การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การสร้างภาพลักษณ์ และการเป็นต้นแบบที่ดีของรุ่นพี่ ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้นิสิตเข้ามาทำกิจกรรมสโมสรนิสิต เนื่องจากภาพลักษณ์ของรุ่นพี่ที่ดี จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อการทำงาน ทำให้นิสัยเกิดแรงบันดาลใจ และเกิดลอกเลียนพฤติกรรมตามต้นแบบ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura สอดคล้องกับ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550, หน้า 43-49) ที่กล่าวถึงแนวคิดของการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม Bandura ไว้ว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational learning) และสุรางค์ ใ้วว่า (2548, หน้า 240-244) กล่าวว่า Bandura เชื่อว่าการเรียนรู้ของคนส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นที่เป็นต้นแบบ ในการเรียนรู้ผ่านต้นแบบนั้นสามารถถ่ายทอดความคิด และการแสดงออกทางพฤติกรรมได้พร้อม ๆ กัน ซึ่งกระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนต้นแบบ (Reproduction) เป็นกระบวนการที่บุคคลนำสิ่งที่จดจำมาแสดงออกเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนต้นแบบ ปัจจัยสำคัญของ

ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมเหมือนต้นแบบ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกายและทักษะที่จำเป็นในการเลียนแบบ โดยแต่ละคนอาจแสดงได้แตกต่างกัน ซึ่งการเสริมแรงทางด้านต้นแบบที่ดี จะเป็นสิ่งจูงใจที่ให้นิสิตเข้ามาทำกิจกรรมสโมสรนิสิตอีกด้วย

2.2 แนวทางเสริมแรงแก่นิสิตระหว่างเป็นนักกิจกรรม

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางการเสริมแรงให้นิสิตระหว่างเป็นนักกิจกรรม จะเป็นแรงจูงใจให้นิสิตในการทำกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากจะเป็นการกระตุ้นนิสัยเกิดกำลังใจ เกิดแรงใจในการทำกิจกรรม มีความสุขในการทำกิจกรรม โดยการปลุกฝังให้นิสิตได้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ในการทำกิจกรรม เพื่อให้นิสิตเกิดพฤติกรรมที่ดีต่อการทำกิจกรรม เกิดความต้องการเข้ามาทำกิจกรรมสโมสรนิสิต สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย อินทรประวัติ (2541, หน้า 4-6) ที่กล่าวถึงการสร้างแรงจูงใจให้นิสิตสนใจเข้าร่วมกิจกรรมว่า จะต้องให้นิสิตรู้ถึงประโยชน์ของกิจกรรมนิสิต จัดกิจกรรมนิสิตให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความสนใจบริหารงานวิชาการให้เอื้อต่องานกิจกรรมนิสิต แนะนำให้นิสิตรู้จักการบริหารเวลาและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับนิสิตเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะด้านสังคม และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงานได้ในอนาคต อีกทั้งการสร้างบรรยากาศที่ดีจะเป็นตัวกระตุ้นให้นิสิตอยากเข้ามาทำกิจกรรม ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นการสร้างความตระหนักให้นิสิตเกิดความรักในองค์กร เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งจะทำให้นิสิตให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นิสิตอยากเข้ามาทำกิจกรรมสโมสรนิสิต สอดคล้องกับ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมตามที่ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, หน้า 228) ที่กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการและการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์การหรือเครือข่าย เพราะมีผล

ในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการหรือองค์การ ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์การและหน่วยงานที่ดีที่สุด

2.3 แนวทางการเสริมแรงหลังการทำกิจกรรมแก่นิสิตที่เสร็จสิ้นกิจกรรมไปแล้ว

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า การเสริมแรงหลังการทำกิจกรรมให้แก่นิสิตนั้น จะทำให้นิสิตเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากจะก่อให้เกิดเกิดความภาคภูมิใจแก่นิสิต เกิดความตระหนักในความสำคัญของการทำกิจกรรม และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่นิสิตรุ่นน้องต่อไป ทำให้ให้นิสิตรุ่นน้องเกิดแรงจูงใจอยากเข้ามาทำกิจกรรมสโมสรมนิต ดังเช่น การจัดพิธีมอบรางวัลเชิดชูนักกิจกรรม หรือการกล่าวชื่นชมการทำงานเมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นการยกย่องและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่นิสิต ทำให้นิสิตเกิดพฤติกรรม และทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรม ตามหลักทฤษฎีการเสริมแรงของ Skinner (อ้างถึงใน ปิยนันท์ ปานันัน, 2549, หน้า 45-46) ได้กล่าวไว้ว่า การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement) เป็นวิธีหนึ่งที่น่ามาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุคคล เช่น การขี้ม การยอมรับ การชมเชย การเสริมแรงทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข การใช้ตัวเสริมแรงทางสังคมมีผลทำให้พฤติกรรมคงอยู่และจะมีประสิทธิภาพในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วอีกด้วย ตัวเสริมแรงทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายเป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องสร้าง ไม่ต้องจัดเตรียม และไม่ต้องไปหาจากที่อื่น สามารถนำไปใช้อย่าง สะดวก และประหยัด ซึ่งในการเสริมแรงให้กับนิสิตนั้น จะเป็นการกระตุ้นให้นิสิตแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อการทำกิจกรรม และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับนิสิตรุ่นน้อง ให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมสโมสรมนิตอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะศึกษาศาสตร์ควรมีการจัดสรรโควตานักกิจกรรมให้แก่แก่นักเรียนที่เป็นนักกิจกรรมเด่นของโรงเรียน เพื่อเป็นการค้นหาผู้ที่มีความชื่นชอบในการทำกิจกรรม มีใจรักในการเป็นนักกิจกรรมให้เข้ามาศึกษาต่อ เพื่อเป็นสมาชิกสโมสรมนิตของคณะศึกษาศาสตร์

1.2 คณะศึกษาศาสตร์ควรสร้างรุ่นพี่นักกิจกรรม เพื่อสร้างความเป็นต้นแบบ (Good Role Model) ในการทำกิจกรรมให้แก่น้อง ให้เกิดความรู้สึกศรัทธาและอยากเข้ามาทำตามรุ่นพี่

1.3 คณะศึกษาศาสตร์ควรปลูกฝังให้นิสิตเห็นคุณค่า และประโยชน์ของการเป็นนักกิจกรรม ซึ่งจะได้ทักษะชีวิตที่มากกว่าแค่ผลการเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นิสิตสนใจเข้ามาทำกิจกรรมของสโมสรมนิต

1.4 คณะศึกษาศาสตร์ควรสร้างจุดเด่นของกิจกรรมที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้แก่นิสิต ทำให้นิสิตเกิดความรัก ความหวงแหน มีความต้องการที่อยากเข้าร่วมกิจกรรม และจะเป็นสิ่งจูงใจที่ให้นิสิตเข้ามาทำกิจกรรมสโมสรมนิตมากขึ้น

1.5 คณะศึกษาศาสตร์ควรปลูกฝังความมีจิตอาสาให้แก่นิสิต โดยอาจหล่อหลอมผ่านต้นแบบต่างๆ ทั้งในและนอกคณะ เพื่อให้นิสิตได้สัมผัสความมีจิตอาสา ที่เชื่อมโยงกับความเป็นนักกิจกรรมของสโมสรมนิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.6 คณะศึกษาศาสตร์ควรมีการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนิสิตนักกิจกรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนิสิต และเป็นแรงจูงใจที่เป็นรูปธรรมชัดเจนให้กับนิสิตในการเข้ามาทำกิจกรรมมากขึ้น

1.7 สโมสรมนิตควรปรับโครงสร้างการบริหารงาน โดยให้นิสิตทุกสาขาวิชาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึก

ผูกพันกับงาน และอยากเข้ามาทำกิจกรรมของส่วนรวมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต ของคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย หรือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารนำมาเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องของเหตุผล และทัศนคติของนิสิตที่ต่างคณะกัน

2.2 ควรมีการศึกษาสาเหตุของนิสิตที่เป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่ลาออกก่อนหมดวาระ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่หลากหลาย และเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการทำงานของสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และพัฒนาการจัดกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อไป

2.3 ในกรณีศึกษาที่พบว่าเหตุผลของการตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มาจากปัจจัยอื่นซึ่งไม่ได้อยู่ในกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ ควรมีการศึกษาเป็นกรณีเฉพาะ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวคิดในการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การ และบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2541). *บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนิสิตในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาสู่ความเป็นศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยนันท์ ปานนิม. (2549). *ผลของการใช้รูปแบบการเสริมแรงทางบวกในการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานบนเว็บที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสมาธิสั้นและมีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา กาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะนาถ สรวิสูตร. (2552). *แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม: กรณีศึกษาสภาเยาวชนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, หมวดวิชาการปฏิบัติงานตรง, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระบบทะเบียนและสถิตินิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา. (2557). *ระบบทะเบียนและสถิตินิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา*. เข้าถึงได้จาก <http://reg.buu.ac.th/registrar/home.asp>. วันที่ค้นข้อมูล 25 เมษายน 2557
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.